

СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ НЕЮ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто важливі питання, пов'язані з діяльністю колективу підприємства, що спрямована на комплексний процес створення, використання і розповсюдження нововведень з метою отримання конкурентних переваг та збільшення прибутковості виробництва. Проаналізовано вплив державного регулювання, моделі організації інноваційної діяльності, та інші особливості ефективного управління інноваційною діяльністю підприємства, що призводить до покращення результатів його діяльності. Таким чином зазначене підтверджує актуальність даних досліджень

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційний процес, комерціалізація, нововведення, життєвий цикл нововведення, інноваційна стратегія, державна інноваційна політика,

Abstract

Considered important issues related to the activity of the collective of the enterprise, aimed at the complex process of creation, use and dissemination of innovations in order to obtain competitive advantages and increase the profitability of production. The influence of state regulation, the model of organization of innovation activity, and other features of effective management of innovative activity of the enterprise are analyzed, which leads to improvement of the results of its activity. Thus, the indicated confirms the relevance of these studies.

Keywords: innovation activity, innovation process, commercialization, innovation, life cycle of innovation, innovation strategy, state innovation policy

Вступ

Успішне функціонування вітчизняних підприємств на сучасному рівні розвитку економіки України безпосередньо залежить від ефективної інноваційної діяльності. В умовах становлення інноваційної моделі розвитку економіки орієнтація технічного розвитку підприємства на кінцеві результати діяльності є одним з найбільш важливих завдань управління. Впровадження інновацій можна назвати необхідною умовою розвитку виробництва, підвищення якості продукції та зростання виробничих можливостей підприємства. Тому постійне покращення якості з використанням інноваційних технологій повинно стати пріоритетним напрямом розвитку підприємств.

Метою даної роботи є систематизація підходів до визначення сутності інноваційної діяльності.

Результати дослідження

Сутність поняття «Інноваційна діяльність» розкривають по-різному (таблиця 1). Основою інноваційної діяльності на підприємстві є освоєння (комерціалізація) нових видів продукції або методів її виробництва, доставки і реалізації. Інноваційна діяльність у повному обсязі має комплексний, системний характер і охоплює такі види роботи, як пошук ідей, ліцензій, патентів, кадрів, організацію дослідницької роботи, інженерно-технічну діяльність, яка об'єднує винахідництво, раціоналізацію, конструювання, створення інженерно-технічних об'єктів, інформаційну та маркетингову діяльність [6].

Метою здійснення інноваційної діяльності є виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя, використання і комерціалізація результатів наукових досліджень та розробок, що зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг. Тобто отримання прибутку - як безпосередня мета здійснення такої діяльності - відсутня, проте вона може бути досягнута згодом як один з її результатів.

Можна виділити три способи організації інноваційної діяльності:

1. інноваційна діяльність на основі внутрішньої організації, коли інновація створюється і освоюється всередині фірми її спеціалізованими підрозділами на базі планування і моніторингу їхньої взаємодії по інноваційному проекту;
2. інноваційна діяльність на основі зовнішньої організації при допомозі контрактів, коли замовлення на створення і освоєння інновації розміщується між сторонніми організаціями;
3. інноваційна діяльність на основі зовнішньої організації за допомогою діяльності венчурних підприємств. Для реалізації інноваційного проекту фірма засновує дочірню венчурну фірму, яка залучає додаткові сторонні засоби (кошти).

Таблиця 1 – «Сутність поняття «Інноваційна діяльність»

Автор, джерело	Інноваційна діяльність – це
Коюда В. О., Лисенко Л. А. [1]	діяльність, спрямована на наукові дослідження, розробку (або залучення), впровадження та комерціалізацію інновацій з метою отримання економічного та (або) іншого ефекту, забезпечення розвитку підприємства
Закон України «Про інвестиційну діяльність» [2]	«одна з форм інвестиційної діяльності», що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу
Гаман М. В. [3]	спрямована на використання та комерціалізацію результатів із стратегічного маркетингу, наукових досліджень, організаційно-технологічної підготовки виробництва, виробництва і оформлення новацій, їх впровадження і поширення на інші сфери.
Соловийов В. П. [4]	пов'язана з трансформацією наукових досліджень і розробок, винаходів і відкриттів у новий продукт або новий технологічний процес, які впроваджуються у виробничий процес
Акимов А. А. Гамидов Г. С., Колосов В. Г. [5]	діяльність колективу, спрямована на забезпечення доведення науково-технічних ідей, винаходів (новацій) до результату, придатного до практичного застосування та реалізації їх на ринку з метою задоволення потреб суспільства в конкурентоспроможних товарах і послугах

Сутність інноваційної стратегії підприємства полягає в тому, що ефективний розвиток підприємства пов'язаний з отриманням переваги над конкурентами і збільшенням прибутку шляхом постійного оновлення номенклатури виробів та розширення напрямів діяльності підприємства. В ринковій економіці перевагу отримують ті підприємства, які активно освоюють нововведення. Це дозволяє їм розширити ринки збуту своєї продукції, завоювати нові сегменти ринку, а в разі освоєння принципово нових нововведень – тимчасово зайняти домінуюче положення на ринку нової продукції, що безпосередньо забезпечує збільшення прибутку.

Необхідність інноваційної підприємницької діяльності зумовлена: потребами підвищення техніко-технологічного рівня виробництва; збільшенням витрат і погіршенням економічних показників діяльності підприємства; моральним старінням техніки і технології; підвищенням ефективності виробництва на основі впровадження нової техніки; економічною доцільністю посилення інтенсивних факторів розвитку виробництва на основі використання досягнень науково-технічного прогресу у всіх сферах економічної діяльності; важливістю розвитку творчості винахідників і раціоналізаторів та використання їхніх пропозицій [7].

Слід зазначити, що інноваційна діяльність, як і будь-яка інша, потребує організаторських здібностей. Упровадження інновації у життя — складна і цілеспрямована праця, яка покладає на виконавців додаткові обов'язки: бути завзятими і наполегливими. Якщо ці якості відсутні, то ніякий талант і ніякі знання не допоможуть.

В науці і техніці прийнято вважати, що зародження ідеї, її подальше втілення в новому продукті аж до зняття його з виробництва як застарілого, характеризується життєвим циклом нововведення, інновації. Життєвий цикл виробу включає такі стадії, як наукова і технічна підготовка виробництва нової техніки, її виробництво, експлуатація та утилізація. З метою своєчасного оновлення виробництва продукції як в технічному, так і в технологічному відношенні здійснюється аналіз тривалості циклу життя нової техніки.

Організація інноваційної діяльності може бути заснована на двох моделях, які передбачають розвиток інновацій принципово нових і інновацій відносної новизни. Перша модель характеризується розвитком в науці фундаментальних досліджень, які потребують значних капітальних вкладень, кваліфікованих кадрів, організованої інфраструктури. Це дорогий проект з великою часткою ризику і неочевидній ймовірністю виконання. Друга модель заснована на розвитку інновацій відносної новизни. Ця модель інноваційної діяльності не вимагає значних капіталовкладень, кваліфікованої робочої сили, розвинутої інфраструктури. Вихідним посилом для розвитку другої моделі інноваційної діяльності можуть бути проміжні результати, отримані в ході виконання робіт першої моделі інноваційного розвитку [8]-10.

Для підвищення ефективності суспільного виробництва держава сприяє розвитку економіки на інноваційних засадах, забезпечує функціонування інноваційних підприємств, що розробляють, виробляють і реалізують інноваційну продукцію. Головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно безпечних та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоспроможної продукції.

Висновки

Отже, інноваційна діяльність підприємства є комплексним процесом створення, використання і розповсюдження нововведень з метою отримання конкурентних переваг та збільшення прибутковості свого виробництва. В ринковій економіці інноваційна діяльність підприємства є найсуттєвішим чинником, який дає змогу підприємству посідати стійкі ринкові позиції і отримувати перевагу над конкурентами в тій галузі, яка є сферою його комерційних інтересів. Інноваційний процес визначається як комплекс послідовних робіт від отримання цілеспрямованих нових знань до використання нововведення, створеного на основі цих нових знань, споживачем. Здійснення інноваційної діяльності спрямоване на підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок нововведень та підвищення якості продукції, забезпечення розвитку підприємства, реалізацію в суспільну практику інновацій на базі використання та впровадження нових наукових знань, ідей, відкриттів і винаходів, а також існуючих і перевірених наукомістких технологій, систем і устаткування. Також інноваційна діяльність спрямована на виконання певних етапів інноваційного процесу, максимально використовуючи при цьому інноваційний потенціал підприємства, та враховуючи потреби споживачів, розвиток науково-технічного прогресу, пропозиції постачальників та дії конкурентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Коюда В. О. Інноваційна діяльність підприємства та оцінка її ефективності: монографія / В. О. Коюда, Л. А. Лисенко. – Х. : ФОП Павленко О. Г. ; ВД «ІНЖЕК», 2010. – 224 ст.
2. Про інвестиційну діяльність : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
3. Гаман М. В. Державне управління інноваціями: Україна та зарубіжний досвід : монографія / М. В. Гаман. – К. : Вікторія, 2004. – 312 с.
4. Соловьєв В. П. Инновационная деятельность как системный процесс в конкурентной экономике / В. П. Соловьєв. – К. : Феникс, 2004. – 560 с.
5. Акимов, А. А. Системологические основы инноватики / А. А. Акимов, Г. С. Гамидов, В. Г. Колосов. – СПб. : Политехника, 2002. – 596 с.
6. Антикризовий менеджмент : навчальний посібник / Л. І. Скібіцька, В. В. Матвєєв, В. І. Щелкунов, С. М. Подреза. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 584 с.
7. Колінко Н. О. Управління інноваційною діяльністю як основа якісних зрушень / Н. О. Колінко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". —2011. — № 12. — С. 43.
8. Ілляшенко С. М. Управління інноваційною діяльністю. Основи інноваційного менеджменту: навчальний посібник / Ілляшенко С. М. – К : Суми, 2015. – 282 с.

9. Єпіфанова І. Ю. Інноваційна діяльність як чинник конкурентоспроможності підприємств // Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Цвик О. Г. // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – №4. – С. 5 – 8.
10. Єпіфанова І. Ю. Світовий досвід фінансування інноваційної діяльності підприємств / І. Ю. Єпіфанова // Вісник національного університету “Львівська політехніка”. Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – 2013. – № 776. – С. 249-254.

Ольга Сергіївна Гримайло – студентка гр. МОз-14(б), Факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, olichka.lialka@gmail.com

Науковий керівник: Єпіфанова Ірина Юріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Olia Hrymalo – a student, Faculty of Management and information security, Vinnytsia, olichka.lialka@gmail.com

Supervisor **Iryna Yu. Yepifanova** – PhD in Economics, Associate Professor, Department of Finance and innovation management, Vinnytsia National Technical University